

Születésünk és halálunk

Hihetetlen, miből és hogyan keletkezhetnek nálunk konfliktusok! Olyanok, amelyekben végül mindenki sérül, s az ügynek alig van hozadéka – írta még 2002-ben Frenkl Róbert (FRENKL 2002), s valóban nehéz lehet megmagyarázni egy nyugat-európai ember számára, mi történik Magyarországon az otthon szülés kapcsán, miért lehet ez egyáltalán konfliktus, hogy is kerülhet otthon szülés miatt egy szülészorvosnő börtönbe. Magyarországon azonban egyes konfliktusok hihetetlen módon keletkeznek. A konfliktus akkoriban úgy fogalmazódott meg, hogy a szülészorvosok szerint nem szabad az otthon szülést engedélyezni, mert az veszélybe sodorhatja a magzatok életét, és csak kórházban garantálható a biztonság. Frenkl Róbert ezután csendesen megjegyzi, hogy szépnek tartja szülészorvos kollégáinak a születendő gyermek biztonsága feletti aggodalmát, de milyen szép álom lenne, ha megtagadnák a szociális indokok miatti abortuszok elvégzését.

Az otthon szülés kérdését 2011-ben már kormányrendelet szabályozza Magyarországon is. Akár fel is lélegezhetnénk: részben megvalósult Frenkl Róbert álma, a konfliktus elcsitult. S jogi értelemben már valóban nincs konfliktus, azonban kérdés, ment-e ezáltal a világ előrébb? Az otthon szülés kérdése elsődlegesen sosem a születés helyszínéről szólt, hanem a lelki tényezőkről: a háborítatlan szülésről, a kiszolgáltatottságról, az alázatról, a megalázásról és megalázottságról, a hatalomról, a feleslegesnek és károsnak tartott orvosi beavatkozásokról. Olyan igényt jelez, amely a világon mindenütt paradigmaváltásra készíti a szülészet.

Hogy ebben a tekintetben megy-e világunk elébb, azt csak remélni tudjuk.

Miért is kerül az otthon szülés kérdése a *Credo* karácsonyi számába? Szerkesztőségünk meggyőződése szerint folyóiratunknak fontos feladata, hogy foglalkozunk aktuális társadalmi kérdésekkel is, különösen akkor, ha azok a keresztény értékrend szempontjából is meghatározóak. Az otthon szülés kérdése látszólag szülészeti vita, valójában nem az, hiszen fontos értékvalasztást tükröz: hogyan tekintünk a gyermekvállalásra, a szülés eseményére, hogyan gondoljuk legjobban megóvni a megszületendő gyermekeket, szülessenek akár kórházban vagy épp otthon. Mert nem értéksemleges kérdés az, hogy mi történik gyermekeinkkel életük egyik legérzékenyebb szakaszában, milyen érzést, boldogságot vagy épp traumát jelent egy gyermek születése szüleinek.

Életünk másik fontos határa, a halál és a haldoklás kérdése is napi aktualitást kapott egy rendőrségi nyomozás kapcsán. Noha sokan azt gondolják, hogy ezek a botrányok a betegek és orvosok bizalmi kapcsolatát nehezítik, mégis fontos az élet végén alkalmazandó vagy épp már nem alkalmazandó orvosi beavatkozásokról, azok hasznáról, veszélyeiről beszélni, vitázni, tájékozódni. *Mert növeli, ki elfedi a bajt*, s ha baj történt, ha netalán még mindig történik baj, akkor azt érdemes világosan látnunk, megszüntetnünk, tanulságait megértenünk. Ha mást nem, azt megtanulhatjuk, hogy a betegek és az orvosok közötti kommunikáció az élet végén felmerülő döntésekkor hangsúlyosan fontos. Amint az Európai Protestáns Egyházak Közösségének dokumentuma is hangsúlyozza, nemcsak a döntés fontos, hanem a döntés meghozatalának módja, kik s hogyan vettek benne részt. A páciens értékrendje, érzelmi és akarata érvényre juthatott-e a döntés folyamán? Vagy valamilyen hatalmi önkény mondta ki az utolsó szót?

A gyógyíthatatlan betegekkel való törődés kapcsán is paradigmaváltást élünk meg napjainkban. Úgy tűnik, az elhallgatás, a titkolózás kultúrája kezd megtörni, s az őszinte szóra, a tényekkel való emberséges szembesülésre sok esetben nemcsak a betegek, de gondozóik részéről is igény van. Több mint egy évtizede Magyarországon törvény is kötelezi a gyógyíthatatlan betegeket kezelő orvosokat arra, hogy betegeiket őszinte, emberséges tájékoztatással és a döntéshozatal lehetőségével is megtiszteljék. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy immár nem egyfajta diktátumként kell megélni az orvos szavát, hanem a megfelelő információ birtokában a betegek dönthetnek sorsukról, a kezelésekről.

A sajtóban a közelmúltban megjelentetett eset ezért is vet fel nehéz kérdéseket. Nem tudhatjuk, mi a valóság a rendőrségi eset kapcsán, de érdemes elgondolkodnunk, hogyan is jó a haldokló embereket elengedni-e világból. Tanulságul álljon itt alább egy orvos által leírt eset.

„Egy orvos azt mesélte, hogy egy viziten a szondán át táplált gégerákos beteg, amikor az ágyához értek, előhúzott egy táblát, melyre az volt írva: „Professzor úr, még ne engedje el a kezem.” Mint utóbb kiderült, az előző viziten a beteg meghallotta, amint a főorvos azt mondja a nővérnek, „Neki már elengedhetjük a kezét”, ami az orvosok között azt jelentette, hogy már csak fájdalomcsillapítót kaphat, valójában lemondtak róla. A beteg mindebből arra következtetett, hogy ezzel a mondattal halálra ítélték.

A történetet mesélő orvos azt mondta: a mai napig nem tud szabadulni az élménytől, már csak azért sem, mert ez a beteg néhány napon belül valóban meghalt.” (DANÓ 2011)

A rákos beteg története szolgáljon tanulságul a morfiumügy kapcsán is.

Emberségünk, kereszténységünk egyik fontos mércéje, hogy hogyan bánunk a kiszolgáltatott helyzetben lévőkkel, a szenvedőkkel, a gyengékkel, a fogyatékosággal élőkkel, a maguk érdekét képviselni nem tudókkal. A betegekkel, a haldoklókkal, az anyaméhben fejlődőkkel, a várandós nőkkel. Hogy megtanulhassunk úgy segíteni ezeknek az embereknek, hogy az nekik is a lehető legjobb legyen.

Felhasznált irodalom

DANÓ Anna 2011. A rendőrség már kihallgatta a morfintúladagolásos cikk szerzőjét. *Medical Online*. November 24. http://www.medicalonline.hu/cikk/a_rendorseg_mar_kihallgatta_markus_attilat_a_morfintuladagolasos_cikk_szerzojet.

FRENKL Róbert 2002. Szülészeti dilemmák. *Lege Artis Medicinæ (LAM)*, 12 (3) http://www.elitmed.hu/upload/pdf/szuleszeti_dilemmak-2537.pdf.

Ifj. Szebik Imre

Ifj. Szebik Imre orvos bioetikus.